

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2021. július 15.*

„Előzetes döntéshozatal – Uniós polgárság – Valamely tagállamnak egy másik tagállamban nemzeti tartózkodási joggal rendelkező, gazdaságilag inaktív állampolgára – Az EUMSZ 18. cikk első bekezdése – Az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma – 2004/38/EK irányelv – 7. cikk – A három hónapot meghaladó tartózkodáshoz való jog megszerzésének feltételei – 24. cikk – Szociális segítségnyújtási ellátások – Fogalom – Egyenlő bánásmód – A Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága kilépéséről szóló megállapodás – Átmeneti időszak – Határozott időre szóló nemzeti tartózkodási joggal rendelkező uniós polgárokat a szociális segítségnyújtási ellátásokból kizáró nemzeti rendelkezés – Az Európai Unió Alapjogi Chartája – 1., 7. és 24. cikk”

A C-709/20. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Appeal Tribunal for Northern Ireland (Észak-Írország fellebbviteli bírósága, Egyesült Királyság) a Bírósághoz 2020. december 30-án érkezett, 2020. december 21-i határozatával terjesztett elő a

CG

és

a The Department for Communities in Northern Ireland

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, J.-C. Bonichot, A. Prechal, E. Regan, M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Kumin és N. Wahl tanácselnökök, T. von Danwitz, K. Jürimäe (előadó), C. Lycourgos, I. Jarukaitis, N. Jääskinen, I. Ziemele és J. Passer bírák,

főtanácsnok: J. Richard de la Tour,

hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2021. május 4-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: angol.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- CG képviselőjében R. Drabble és T. de la Mare QC, T. Royston és G. Sarathy barristers, valamint M. Black és S. Park solicitors,
- a The Department for Communities in Northern Ireland képviselőjében C. Cooley, meghatalmazotti minőségben, segítői: T. McGleenan QC és L. McMahon BL,
- az Egyesült Királyság kormánya képviselőjében F. Shibli és S. McCrory, meghatalmazotti minőségben, segítőik: D. Blundell QC és J. Smyth barrister,
- az Európai Bizottság képviselőjében E. Montaguti és J. Tomkin, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2021. június 24-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 18. cikk értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a horvát és holland kettős állampolgársággal rendelkező és 2018 óta Észak-Írországból (Egyesült Királyság) tartózkodó CG és a Department for Communities in Northern Ireland (Észak-Írországi Közösségek minisztériuma, Egyesült Királyság) között annak tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, hogy e minisztérium megtagadta CG-től a szociális segítségnyújtási ellátást.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 Az EUMSZ 18. cikk első bekezdése a következőképpen rendelkezik:
„A Szerződések alkalmazási körében és az azokban foglalt különös rendelkezések sérelme nélkül, tilos az állampolgárság alapján történő bármely megkülönböztetés.”
- 4 Az EUMSZ 20. cikk (1) bekezdése értelmében:
„Létrejön az uniós polgárság. Uniós polgár mindenki, aki valamely tagállam állampolgára. Az uniós polgárság kiegészíti és nem helyettesíti a nemzeti állampolgárságot.”
- 5 Az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése a következőt írja elő:
„A Szerződésekben és a végrehajtásukra hozott intézkedésekben megállapított korlátozásokkal és feltételekkel minden uniós polgárnak joga van a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz.”

Az Egyesült Királyság kilépéséről szóló megállapodás

- 6 A Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből való kilépéséről szóló, 2019. október 17-én elfogadott és 2020. február 1-jén hatályba lépett megállapodás (HL 2020. L 29., 7. o.; a továbbiakban: az Egyesült Királyság kilépéséről szóló megállapodás) hatodik, nyolcadik és kilencedik preambulumbekzdése szerint:

„Felismerve, hogy kölcsönös védelmet kell biztosítani az uniós polgárok és az egyesült királysági állampolgárok, valamint családtagjaik számára, amennyiben az e megállapodásban meghatározott időpont előtt gyakorolták szabad mozgáshoz való jogukat, valamint biztosítani kell, hogy az e megállapodás szerinti jogaik érvényesíthetők legyenek és a megkülönböztetésmentesség elvén alapuljanak; felismerve továbbá, hogy a társadalombiztosítási időszakokból származó jogokat védeni kell,

[...]

Figyelembe véve, hogy mind az Unió, mind az Egyesült Királyság érdekében áll egy átmeneti vagy végrehajtási időszak meghatározása, amely alatt – függetlenül attól, hogy az Egyesült Királyság Unióból való kilépése az Egyesült Királyságnak az uniós intézményekben, szervezetekben, hivatalokban és ügynökségekben való részvétele tekintetében milyen következményekkel jár, különös tekintettel az uniós intézményeknek, szervezeteknek, és ügynökségeknek az Egyesült Királyság uniós tagsága kapcsán kinevezett, kijelölt vagy megválasztott valamennyi tagja megbízatása e megállapodás hatálybalépésének napján történő megszűnésének időpontjára – az uniós jognak, ideértve a nemzetközi megállapodásokat is, alkalmazandónak kell lennie az Egyesült Királyságra és az Egyesült Királyságban, általános szabályként ugyanolyan hatással, mint a tagállamokra, annak érdekében, hogy el lehessen kerülni a zavarokat abban az időszakban, amikor a jövőbeli kapcsolatokat szabályozó megállapodás(ok)ra irányuló tárgyalások folyamatban vannak,

Felismerve, hogy – jóllehet az átmeneti időszak alatt az uniós jog alkalmazandó lesz az Egyesült Királyságra és az Egyesült Királyságban – az Egyesült Királyságnak mint az Unióból kilépett államnak a sajátos helyzete azt jelenti, hogy az Egyesült Királyság számára fontos lesz, hogy önállóan megtehesse az új nemzetközi megállapodások előkészítéséhez és megkötéséhez szükséges lépéseket, köztük az Unió kizárólagos hatáskörébe tartozó területeken is, feltéve, hogy ilyen megállapodások nem lépnek hatályba vagy nem alkalmazandók az átmeneti időszak alatt, kivéve, ha az Unió ezt engedélyezte.”

- 7 E megállapodás közös rendelkezéseket tartalmazó első része magában foglalja a megállapodás 1–8. cikkét. Az említett megállapodás 2. cikkének a) és c) pontja értelmében:

„E megállapodás alkalmazásában:

(a) »uniós jog«:

- (i) az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ), az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) és az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződés (Euratom-Szerződés), azok módosításait és kiegészítéseit is beleértve, továbbá a csatlakozási szerződések és az Európai Unió Alapjogi Chartája, a továbbiakban együttesen: a Szerződések;
- (ii) az uniós jog általános elvei;
- (iii) az uniós intézmények, szervezetek, hivatalok vagy ügynökségek által elfogadott jogi aktusok;

[...]

(c) »uniós polgár«: egy tagállam állampolgárságával rendelkező valamely személy.”

- 8 Ugyanezen megállapodásnak az „E megállapodás hatályával, végrehajtásával és alkalmazásával kapcsolatos módszerek és elvek” című 4. cikkének (1)–(4) bekezdése a következőket írja elő:

„1. E megállapodás rendelkezései és az e megállapodás által alkalmazandóvá tett uniós jogi rendelkezések az Egyesült Királyság tekintetében és az Egyesült Királyságban ugyanolyan joghatással rendelkeznek, mint az Unióban és annak tagállamaiban.

Ennek megfelelően a jogi vagy természetes személyek közvetlenül hivatkozhatnak az e megállapodásban foglalt vagy említett azon rendelkezésekre, amelyek megfelelnek az uniós jog szerinti közvetlen hatályra vonatkozó feltételeknek.

2. Az Egyesült Királyság biztosítja az (1) bekezdésnek való megfelelést, beleértve az igazságügyi és közigazgatási hatóságainak azon szükséges hatáskörét, hogy nemzeti elsődleges jogszabályok révén mellőzzék a következetlen vagy összeegyeztethetetlen nemzeti rendelkezések alkalmazását.

3. E megállapodás azon rendelkezéseit, amelyek az uniós jogra, illetve annak fogalmaira vagy rendelkezéseire hivatkoznak, az uniós jog módszereivel és általános elveivel összhangban kell értelmezni és alkalmazni.

4. E megállapodás azon rendelkezéseit, amelyek az uniós jogra, illetve annak fogalmaira vagy rendelkezéseire hivatkoznak, végrehajtásuk és alkalmazásuk során az Európai Unió Bíróságának az átmeneti időszak vége előtt kiadott vonatkozó ítélezési gyakorlatával összhangban kell értelmezni.”

- 9 Az Egyesült Királyság kilépéséről szóló megállapodásnak „A polgárok jogai” című második részét a megállapodás 9–39. cikke alkotja. E megállapodás 9. cikke c) pontjának i. alpontja értelmében:

„E rész alkalmazásában és a III. cím sérelme nélkül a következő fogalommeghatározások alkalmazandók:

[...]

(c) »fogadó állam«:

- (i) az uniós polgárok és családtagjaik tekintetében az Egyesült Királyság, amennyiben az uniós jognak megfelelően az átmeneti időszak vége előtt ott gyakorolták tartózkodási jogukat, és azt követően is ott tartózkodnak.”

- 10 A szóban forgó megállapodás 10. cikkének (1) bekezdése a következőket mondja ki:

„A III. cím sérelme nélkül, ez a rész a következő személyekre vonatkozik:

- (a) azok az uniós polgárok, akik az átmeneti időszak vége előtt az uniós jognak megfelelően tartózkodási jogukat gyakorolták az Egyesült Királyságban, és az említett időpontot követően is ott tartózkodnak;

[...]”

- 11 Az Egyesült Királyság kilépéséről szóló megállapodás 12. cikke a következőképpen rendelkezik:

„E rész alkalmazási körén belül és az abban foglalt különös rendelkezések sérelme nélkül, az e megállapodás 10. cikkében említett személyek tekintetében tilos bármely, az állampolgárság alapján történő megkülönböztetés az EUMSZ 18. cikkének első albekezdése értelmében a fogadó államban és a munkavégzés helye szerinti államban.”

- 12 E rendelet 13. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„Az uniós polgárok és az egyesült királysági állampolgárok az EUMSZ 21., 45. vagy 49. cikkében, valamint [az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 158., 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o.; helyesbítés: HL 2009. L 274., 47. o.)] 6. cikkének (1) bekezdésében, 7. cikke (1) bekezdésének a), b) vagy c) pontjában, 7. cikkének (3) bekezdésében, 14. cikkében, 16. cikkének (1) bekezdésében vagy 17. cikkének (1) bekezdésében foglalt korlátozások és feltételek szerint jogosultak a fogadó államban tartózkodni.”

- 13 Az említett irányelvnek „A tartózkodási okmányok kiállítása” című 18. cikke értelmében:

„1. A fogadó állam megkövetelheti az uniós polgároktól vagy az egyesült királysági állampolgároktól, azok családtagjaitól és más, az e címben foglalt feltételeknek megfelelően a területén tartózkodó személyektől, hogy olyan új tartózkodási jogállást kérmezzenek, amely biztosítja az e cím szerinti jogokat, és az ilyen jogállás megszerzését igazoló okmány meglétéhez kötheti, amely digitális formátumú is lehet.

Az ilyen tartózkodási jogállás kérelmezése a következő feltételek mellett történhet:

[...]

- (k) az uniós polgárok és az egyesült királysági állampolgárok tekintetében a fogadó állam az e bekezdés i) pontjában említett személyazonosító okmányokon kívül kizárólag a 2004/38/EK irányelv 8. cikkének (3) bekezdésében említett alábbi tanúsító iratok bemutatását írhatja elő:

[...]

- (ii) amennyiben az érintett személy a 2004/38/EK irányelv 7. cikke (1) bekezdése b) pontjának megfelelően gazdaságilag inaktív személyként tartózkodik a fogadó államban, bizonyíték arra vonatkozóan, hogy elegendő forrással rendelkezik saját maga és családtagjai számára ahhoz, hogy a tartózkodásuk ideje alatt ne jelentsenek terhet a fogadó állam szociális ellátórendszere számára, és hogy a fogadó államban teljes körű egészségbiztosítással rendelkeznek;

[...]

[...]

4. Amennyiben a fogadó állam úgy dönt, hogy nem írja elő az uniós polgárok vagy egyesült királysági állampolgárok, azok családtagjai és más, a területén az e címben foglalt feltételekkel összhangban tartózkodó személyek számára az (1) bekezdésben említett új tartózkodási jogállás

iránti kérelem benyújtását a jogszerű tartózkodás feltételeként, azon személyek, akik e cím értelmében jogosultak lennének a tartózkodási jogra, jogosultak arra, hogy a 2004/38/EK irányelvben foglalt feltételeknek megfelelően tartózkodási okmányt kapjanak – adott esetben digitális formátumban –, amely nyilatkozatot tartalmaz arról, hogy azt e megállapodással összhangban állították ki.”

- 14 Az Egyesült Királyság kilépéséről szóló megállapodás „Tartózkodási okmányok kibocsátása az átmeneti időszak alatt” című 19. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„Az átmeneti időszak alatt a fogadó állam engedélyezheti a 18. cikk (1) és (4) bekezdésében említett tartózkodási jogállás vagy tartózkodási okmány iránti kérelmek e megállapodás hatálybalépésének napjától történő önkéntes benyújtását.”

- 15 Az említett megállapodás „Egyenlő bánásmód” című 23. cikke a következőképpen rendelkezik:

„1. A 2004/38/EK irányelv 24. cikkével összhangban – az e címbe, valamint e rész I. és IV. címében meghatározott különös rendelkezésekre is figyelemmel – az e megállapodás alapján a fogadó állam területén tartózkodó valamennyi uniós polgárt vagy egyesült királysági állampolgárt az e rész alkalmazási körébe tartozó területeken egyenlő bánásmód illet meg a fogadó állam állampolgáraival. E jog kedvezménye kiterjed az uniós polgárok és egyesült királysági állampolgárok azon családtagjaira is, akik tartózkodási joggal vagy huzamos tartózkodási joggal rendelkeznek.

2. Az (1) bekezdéstől eltérve, a fogadó állam nem köteles a 2004/38/EK irányelv 6. cikke vagy 14. cikke (4) bekezdésének b) pontja alapján történő tartózkodási időszakok alatt szociális ellátásra való jogosultságot biztosítani, továbbá nem köteles a huzamos tartózkodási jog 15. cikkel összhangban történő megszerzését megelőzően szociális segítséget nyújtani tanulmányok folytatásához – ideértve a szakképzést is –, amely segítség tanulmányi ösztöndíjat vagy diákhitelt biztosít a munkavállalókon, önálló vállalkozókon, e jogállásukat megtartó személyeken és családtagjaikon kívüli személyek számára.”

- 16 Az említett megállapodás 38. cikkének (1) bekezdése szerint:

„Ez a rész nem érinti a fogadó államban vagy a munkavégzés helye szerinti államban alkalmazandó olyan törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseket, amelyek az érintett személyek számára előnyösebbek lennének. Ez a bekezdés nem alkalmazandó a III. címre.”

- 17 Az Egyesült Királyság kilépéséről szóló megállapodásnak „A kilépéssel kapcsolatos rendelkezések” című harmadik része tartalmazza a megállapodás 40–125. cikkét. E megállapodásnak „Az Európai Unió Bírósága előtt folyamatban lévő ügyek” című 86. cikkének (2) és (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„2. Az Európai Unió Bírósága továbbra is joghatósággal rendelkezik arra, hogy az átmeneti időszak vége előtt az Egyesült Királyság bíróságai által hozzá benyújtott kérelemre előzetes döntést hozzon.

3. E fejezet alkalmazásában úgy kell tekinteni, hogy az Európai Unió Bírósága előtti eljárás abban az időpontban indult, vagy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet abban az időpontban nyújtották be, amikor az eljárást megindító iratot a Bíróság vagy – az ügy típusától függően – a Törvényszék hivatala nyilvántartásba vette.”

- 18 Az említett megállapodás 89. cikkének (1) bekezdése szerint:

„Az Európai Unió Bírósága által az átmeneti időszak vége előtt, valamint a 86. és 87. cikkben említett eljárások során az átmeneti időszak vége után hozott ilyen ítéletek és végzések teljes egészében kötelező erővel bírnak az Egyesült Királyságra nézve és az Egyesült Királyságban.”

- 19 Az Egyesült Királyság kilépéséről szóló megállapodás „Átmeneti időszak” című 126. cikke kimondja:

„Rendelkezésre áll egy átmeneti vagy végrehajtási időszak, amely e megállapodás hatálybalépésének napján kezdődik és 2020. december 31-én ér véget.”

- 20 E megállapodásnak „Az átmenet hatálya” című 127. cikkének (1) és (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„1. Amennyiben e megállapodás másként nem rendelkezik, az uniós jog alkalmazandó az átmeneti időszak alatt az Egyesült Királyságra és az Egyesült Királyságban.

[...]

3. Az átmeneti időszak alatt az (1) bekezdésnek megfelelően alkalmazandó uniós jog ugyanolyan joghatással bír az Egyesült Királyságra nézve és az Egyesült Királyságban, mint az Unióban és a tagállamokban, és annak rendelkezéseit az Unióban alkalmazandó módszerekkel és általános elvekkel megegyezően kell értelmezni és alkalmazni.”

A 2004/38 irányelv

- 21 A 2004/38 irányelv (10) és (16) preambulumbekkezdése a következőket fejt ki:

„(10) A tartózkodási jogukkal élő személyek azonban nem jelenthetnek a fogadó állam szociális segítségnyújtási rendszerére indokolatlan terhet a tartózkodás egy kezdeti időszakában. Ennél fogva az uniós polgárok és családtagjaik három hónapnál hosszabb tartózkodáshoz való jogát feltételekhez kell kötni.

[...]

(16) Ameddig a tartózkodási jog kedvezményezettjei nem jelentenek indokolatlan terhet a fogadó tagállam szociális segítségnyújtási rendszerére, nem lehet őket kiutasítani. Ennélfogva a kiutasítási intézkedés nem lehet a szociális segítségnyújtási rendszer igénybevételeének automatikus következménye. A fogadó tagállamnak vizsgálnia kell, hogy átmeneti nehézségekről van-e szó, és figyelembe kell vennie a tartózkodás időtartamát, a személyes körülményeket és a támogatás összegét, hogy megítélhesse, hogy a kedvezményezett indokolatlan terhet jelent-e a szociális segítségnyújtási rendszerre, és hogy kiutasítsák-e. A Bíróság által meghatározott munkavállalókkal, önálló vállalkozókkal és álláskeresőkkal szemben nem lehet kiutasítási intézkedést hozni, kivéve közrendi vagy közbiztonsági okokból.”

22 Ezen irányelv 1. cikke a következőket mondja ki:

„Ez az irányelv megállapítja:

- a) az uniós polgárok és családtagjaik által a tagállamok területén a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jog gyakorlására vonatkozó feltételeket;
- b) az uniós polgárok és családtagjaik huzamos tartózkodáshoz való jogát a tagállamok területén;
- c) az a) és b) pontban meghatározott jogok korlátait közrendi, közbiztonsági és közegészségi okokból.”

23 Az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„Ezt az irányelvet kell alkalmazni mindazokra az uniós polgárokról, akik olyan tagállamba költöznek [helyesen: mennek], vagy olyan tagállamban tartózkodnak, amelynek nem állampolgárai, valamint az őket kísérő vagy hozzájuk csatlakozó, a 2. cikk 2. pontjában meghatározott családtagjaikra.”

24 Az említett irányelvnek a „Tartózkodás joga három hónapot meghaladóan” című 7. cikkének (1) bekezdése a következőt írja elő:

„Valamennyi uniós polgárt megilleti a tartózkodás joga egy másik tagállam területén három hónapot meghaladó időtartamra, ha:

[...]

- b) elegendő forrásokkal rendelkeznek önmaguk és családtagjaik számára ahhoz, hogy ne jelentsenek indokolatlan terhet [helyesen: ne jelentsenek terhet] a fogadó tagállam szociális segítségnyújtási rendszerére tartózkodásuk időtartama alatt, és a fogadó tagállamban teljes körű egészségbiztosítással rendelkeznek; vagy

[...]”

25 A 2004/38 irányelv „Egyenlő bánásmód” című 24. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„(1) A Szerződésben és a másodlagos jogban kifejezetten előírt különleges rendelkezésekre is figyelemmel, az ezen irányelv alapján a fogadó tagállam területén tartózkodó valamennyi uniós polgárt a Szerződés alkalmazási körébe tartozó területeken egyenlő bánásmód illet meg a fogadó tagállam állampolgáraival. E jog kedvezménye kiterjed azokra a családtagokra is, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, és tartózkodási joggal vagy huzamos tartózkodási joggal rendelkeznek.

(2) Az első bekezdéstől eltérve, a fogadó tagállam nem köteles szociális segítségnyújtásra való [helyesen: segítségnyújtási ellátásra való] jogosultságot biztosítani a tartózkodás első három hónapjában, vagy adott esetben a 14. cikk (4) bekezdésének b) pontjában előírt hosszabb időszakban, továbbá nem köteles a huzamos tartózkodási jog megszerzését megelőzően szociális [helyesen: megélhetési költségek fedezésére szolgáló] segítséget nyújtani tanulmányok folytatásához, beleértve a szakképzést, amely segítség tanulmányi ösztöndíjat vagy diákhitelt biztosít a munkavállalókon, önálló vállalkozókon, e jogállásukat megtartó személyeken és családtagjaikon kívüli személyeknek.”

- 26 Ezen irányelvnek a „Kedvezőbb nemzeti rendelkezések” című 37. cikke a következőket írja elő:

„Ezen irányelv rendelkezései nem érintik azokat a tagállami törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseket, amelyek kedvezőbbek az ezen irányelv hatálya alá tartozó személyekre.”

Az Egyesült Királyság joga

Az EU letelepedési függelék

- 27 Az EU Settlement Scheme – Appendix EU of the UK Immigration Rules (uniós polgárok letelepedési rendszere – Uniós bevándorlási szabályokról szóló melléklet, a továbbiakban: EU letelepedési függelék) olyan jogi aktus, amellyel a brit hatóságok az Egyesült Királyság Unióból való kilépésének előkészítéseként az Európai Gazdasági Térség (EGT) Egyesült Királyságban élő állampolgárait, következésképpen az uniós polgárokat alkalmazandó új jogi szabályozást fogadtak el. Lehetővé teszi az Egyesült Királyságban 2020. december 31. előtt lakóhellyel rendelkező valamennyi uniós polgár és családtagjaik számára, hogy engedélyt kérjenek az Egyesült Királyságban maradásra. Ez az új jogi rendszer 2019. március 30-án lépett hatályba.
- 28 Az EU letelepedési függelék meghatározza az uniós polgárok és családtagjaik különböző kategóriáinak az Egyesült Királyság területén való huzamos tartózkodáshoz való jogának, valamint ideiglenes tartózkodási jogának megszerzésére vonatkozó eljárást és feltételeket. Így előírja, hogy azok az uniós polgárok, akik határozatlan idejű tartózkodási joggal rendelkeztek az Egyesült Királyságban, huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező jogállást szereznek, azok számára pedig, akik öt évnél rövidebb ideje tartózkodnak az Egyesült Királyságban, előzetes letelepedési engedéllyel rendelkező jogállást (*Pre-Settled Status*) ismernek el, amely öt év ideiglenes tartózkodási jogot biztosít számukra.

Az általános támogatásról szóló 2016. évi rendelet

- 29 A Social Security (Income-related Benefits) (Updating and Amendment) (EU Exit) Regulations (Northern Ireland) 2019 (a szociális biztonságról [jövedelemmel kapcsolatos támogatások] [naprakészre tétel és módosítás] [kilépés az EU-ból] szóló 2019. évi rendelettel [Észak Írország]) módosított Universal Credit Regulations (Northern Ireland) 2016 (az általános támogatásról szóló 2016. évi rendelet [Észak Írország]; a továbbiakban: az általános támogatásról szóló 2016. évi rendelet) 9. cikke értelmében:

„Azok a személyek, akiket úgy kell tekinteni, hogy nem tartózkodnak Észak-Írországban.

(1) Annak meghatározásához, hogy egy személy megfelel-e az Észak-Írországban tartózkodás alapkövetelményének – azon esetet kivéve, amikor valamely személy a (4) bekezdés hatálya alá tartozik –, úgy kell tekinteni, hogy az adott személy nem tartózkodik Észak-Írországban, ha szokásos tartózkodási helye nem az Egyesült Királyságban, a Csatorna-szigeteken, a Man-szigeten vagy az Ír Köztársaságban található.

(2) Csak akkor tekinthető úgy, hogy valamely személy szokásos tartózkodási helye az Egyesült Királyságban, a Csatorna-szigeteken, a Man-szigeten vagy az Ír Köztársaságban van, ha e helyek valamelyikén tartózkodási joggal rendelkezik.

(3) A (2) bekezdés alkalmazásában a tartózkodási jog nem terjed ki az alábbiak alapján vagy az alábbiaknak megfelelően fennálló jogra:

- a) az Immigration (European Economic Area) Regulations 2016 [(a bevándorlásról [Európai Gazdasági Térség] szóló 2016. évi rendelet, SI 2016/1052; a továbbiakban: EGT-rendelet)] 13. cikke vagy a 2004/38 irányelv 6. cikke,
- b) az EGT-rendelet 14. cikke, de csak abban az esetben, ha ilyen jog az EGT-rendelet alapján fennáll, mivel az adott személy:
 - i. az e rendelet 6. cikkének (1) bekezdése értelmében álláskeresőként támogatásra jogosult személy, vagy
 - ii. az ilyen álláskereső említett rendelet 7. cikkének értelmében vett családtagja,
- c) az EGT-rendelet 16. cikke, de csak abban az esetben, ha az e rendeleten alapuló jog azért áll fenn, mert az adott személy megfelel az említett rendelet 16. cikkének (5) bekezdésében vagy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 20. cikkében foglalt feltételeknek (abban az esetben, ha a tartózkodási jog abból ered, hogy ennek hiányában egy brit állampolgárt megfosztanak jogai uniós polgárként történő tényleges gyakorlásától), vagy
- d) az olyan személy, aki az Immigration Act 1971 [(a bevándorlásról szóló 1971. évi törvény)] alapján korlátozott beutazási vagy tartózkodási engedélyt kapott az alábbiak alapján:
 - i. a bevándorlásról szóló törvény 3. cikkének (2) bekezdése alapján elfogadott [EU letelepedési függelék],

[...]

[...]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 30 A horvát és holland kettős állampolgárságú CG két kiskorú gyermek egyedülálló édesanyja. Nyilatkozata szerint 2018-ban érkezett Észak-Írországra (Egyesült Királyság) a holland állampolgárságú élettársával, gyermekei apjával. Soha nem folytatott gazdasági tevékenységet az Egyesült Királyságban, és élettársával mindaddig együtt élt, amíg a bántalmazott nők számára fenntartott befogadóotthonba nem költözött. CG semmilyen forrással nem rendelkezik saját maga, illetve gyermekei eltartására.
- 31 2020. június 4-én a Home Office (belügyminisztérium, Egyesült Királyság) az EU letelepedési függelék alapján CG számára előzetes letelepedési engedéllyel rendelkező jogállást (*Pre-Settled Status*) biztosított az Egyesült Királyságban, amely alapján számára ideiglenes tartózkodási jogot ismertek el. Az említett jogállás megadásának nem feltétele az elegendő forrásokkal való rendelkezés.
- 32 2020. június 8-án CG általános támogatás (*Universal Credit*) néven szociális segítségnyújtási ellátás iránti kérelmet nyújtott be az Észak-Írországi Közösségek minisztériumához. E kérelmet a minisztérium a 2020. június 17-i határozatával elutasította azzal az indokkal, hogy CG nem felel meg az ellátásban való részesüléshez megkövetelt tartózkodási feltételeknek.

- 33 A hatáskörrel rendelkező közigazgatási hatóság úgy ítélte meg, hogy kizárólag az általános támogatásról szóló 2016. évi rendelet 9. cikkének (2) bekezdése értelmében vett, az Egyesült Királyságban való tartózkodás jogával rendelkező személyek tekinthetők úgy, hogy szokásos tartózkodási helyük az Egyesült Királyságban van, és igényelhetik ezáltal az általános támogatást. Ezzel szemben a tagállamok olyan állampolgárai, mint CG, akik az EU letelepedési függelék alapján rendelkeznek tartózkodási joggal, az általános támogatásról szóló 2016. évi rendelet 9. cikke (3) bekezdése d) pontjának i. alpontja értelmében ki vannak zárva az általános támogatásban részesíthető személyek köréből.
- 34 Az EU letelepedési függelék által a tagállamok állampolgárai számára biztosított tartózkodási jog – amint az ezen 9. cikk (3) bekezdése d) pontjának i. alpontjából kitűnik – nem szerepel azon tartózkodási jogok között, amelyek alapján megállapítható az Egyesült Királyságban található szokásos tartózkodási hely. E rendelkezéssel, amelyet az általános támogatásról szóló 2016. évi rendeletbe a szociális biztonságról szóló 2019. évi rendelet (a továbbiakban: 2019. évi rendelet) illesztett be, a nemzeti hatóságok ki akarták zárni az érintett személyeket az általános támogatásban részesíthető személyek köréből, előírva, hogy az általános támogatásról szóló 2016. évi rendelet 9. cikkének (2) bekezdése értelmében vett „szokásos tartózkodási hely” megállapítása szempontjából immár az e személyeket megillető tartózkodási jog nem releváns.
- 35 Az Észak-Írországi Közösségek minisztériumának 2020. június 17-i határozatát a CG által e határozattal szemben benyújtott igazgatási jogorvoslat folytán 2020. június 30-án helybenhagyták.
- 36 CG ezt követően keresetet nyújtott be a 2020. június 17-i határozattal szemben az Appeal Tribunal (Northern Ireland) (Észak-Írország fellebbviteli bírósága, Egyesült Királyság) előtt. Többek között az általános támogatásról szóló 2016. évi rendeletnek az e határozat alapjául szolgáló 9. cikke (3) bekezdése d) pontja i. alpontjának jogszerűségét vitatja. E rendelkezés sérti az EUMSZ 18. cikket, valamint az Egyesült Királyságra az Európai Unióhoz való csatlakozásáról szóló European Communities Act 1972 (az Európai Közösségekről szóló 1972. évi törvény) értelmében háruló kötelezettségeket, mivel kizárja az Egyesült Királyság területén jogszerűen tartózkodóként elismert uniós polgárokat a szociális segítségnyújtási ellátásra jogosultak köréből.
- 37 CG e tekintetben arra hivatkozik, hogy mivel a számára 2020. június 4-én elismert előzetes letelepedési engedéllyel rendelkező személy jogállásából eredően ideiglenes tartózkodási joggal rendelkezik, így az általános támogatásról szóló 2016. évi rendelet 9. cikke értelmében Észak-Írország területén tartózkodó személynek kell tekinteni. Ennélfogva jogosult általános támogatást igényelni. E szociális segítségnyújtási ellátás biztosításának azon az alapon történő megtagadása, hogy jogállása nem vehető figyelembe az Egyesült Királyságban található „szokásos tartózkodási hely” megállapítása szempontjából, az Egyesült Királyságban jogszerűen tartózkodó uniós polgárok és a brit állampolgárok közötti eltérő bánásmódnak, következésképpen az EUMSZ 18. cikk első bekezdése értelmében vett, állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetésnek minősül. Azt állítja, hogy a 2004. szeptember 7-i Trojani ítélet (C-456/02, EU:C:2004:488) és a vonatkozó nemzeti ítélkezési gyakorlat alapján közvetlenül hivatkozhat e rendelkezésre annak érdekében, hogy szociális segítségnyújtási ellátásban részesüljön azon az alapon, hogy a nemzeti jog alapján tartózkodási joggal rendelkezik, még akkor is, ha nem felel meg az uniós jog szerinti tartózkodási jog megszerzéséhez szükséges feltételeknek.
- 38 Az Észak-Írországi Közösségek minisztériuma azt állítja, hogy a nemzeti jog értelmében az előzetes letelepedési engedéllyel rendelkező jogállás (*Pre-Settled Status*) önmagában nem keletkeztet jogosultságot a szociális segítségnyújtási ellátásokra, amelyekre továbbra is külön jogosultsági feltételek vonatkoznak.

39 E körülmények között határozott úgy az Appeal Tribunal (Northern Ireland) (Észak Írország fellebbviteli bírósága), hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Az [EUMSZ 18. cikkkel] ellentétes, jogellenes (közvetlen vagy közvetett) hátrányos megkülönböztetésnek minősül-e, és összeférhetetlen-e az Egyesült Királyságnak az Európai Közösségekről szóló 1972. évi törvényen alapuló kötelezettségeivel [a 2019. évi rendelet] által [az általános támogatásról szóló 2016. évi rendeletbe] beillesztett 9. cikk (3) bekezdése [d)] pontjának i. alpontja, amely a belföldi tartózkodási joggal (határozott időre szóló tartózkodásra jogosító engedély) [a jelen ügyben az EU függelék szerinti »előzetes letelepedési engedéllyel rendelkező jogállás«] rendelkező uniós polgárokat kizárja a szociális ellátásokra való jogosultságból?

2) Amennyiben az első kérdésre igenlő válasz adandó, és [az általános támogatásról szóló 2016. évi rendelet] 9. cikke (3) bekezdése [d)] pontjának i. alpontját úgy kell tekinteni, hogy az közvetett hátrányos megkülönböztetést valósít meg, [az általános támogatásról szóló 2016. évi rendelet] 9. cikke (3) bekezdése [d)] pontjának i. alpontja igazolt-e az [EUMSZ 18. cikk] alapján, és összeegyeztethetetlen-e az Egyesült Királyságnak az Európai Közösségekről szóló 1972. évi törvényen alapuló kötelezettségeivel?”

A gyorsított eljárás iránti kérelemről

40 Az Appeal Tribunal for Northern Ireland (Észak-Írország fellebbviteli bírósága) azt kérte a Bíróságtól, hogy a jelen ügyet az ügy nyilvánvaló sürgősségére és CG nehéz pénzügyi helyzetére tekintettel a Bíróság eljárási szabályzatának 105. cikke szerinti gyorsított eljárásban bírálja el.

41 Az eljárási szabályzat 105. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kérelmére vagy kivételesen hivatalból a Bíróság elnöke az előadó bíró és a főtanácsnok meghallgatását követően dönthet úgy, hogy az előzetes döntéshozatal tekintetében gyorsított eljárást alkalmaz, ha az ügy jellege megköveteli, hogy elbírálására a lehető legrövidebb időn belül kerüljön sor.

42 A Bíróság elnöke 2021. január 26-i határozatával tájékoztatást kért a kérdést előterjesztő bíróságtól. Különösen arra vonatkozóan kért pontosítást, hogy CG és gyermekei vonatkozásában fennáll-e annak esetleges veszélye, hogy megsértették az Alapjogi Charta (a továbbiakban: Charta) 7. és 24. cikkében biztosított alapvető jogait, továbbá arra vonatkozóan kért felvilágosítást, hogy milyen pénzügyi források állnak CG rendelkezésére, illetve milyen lakhatási körülmények biztosítottak CG és gyermekei számára.

43 2021. február 5-i levelében a kérdést előterjesztő bíróság megerősítette egyrészt, hogy CG semmilyen pénzügyi forrással nem rendelkezik, jelenleg nem részesül az állam által nyújtott ellátásban, és bántalmazott nők számára fenntartott befogadó otthonban él, másrészt pedig, hogy fennáll a veszélye annak, hogy a gyermekeinek alapvető jogai sérülnek.

44 E körülmények között, tekintettel CG és gyermekei rászorultságára, valamint arra, hogy a nemzeti jog alapján nem részesülhet szociális segítségnyújtási ellátásban, a Bíróság elnöke 2021. február 11-i határozatával az előadó bíró és a főtanácsnok meghallgatását követően helyt adott az eljárási szabályzat 105. cikkében előírt gyorsított eljárás alkalmazása iránti kérelemnek.

A Bíróság hatásköréről

- 45 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróság feladata vizsgálni azokat a feltételeket, amelyek mellett a nemzeti bíróság hozzá fordult, annak érdekében, hogy megvizsgálja hatáskörének fennállását (2020. december 10-i J & S Service ítélet, C-620/19, EU:C:2020:1011, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 46 E tekintetben az EUSZ 19. cikk (3) bekezdésének b) pontjából és az EUMSZ 267. cikk első bekezdéséből az következik, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára az uniós jog értelmezésére vagy az uniós intézmények jogi aktusainak érvényességére vonatkozóan. Az EUMSZ 267. cikk második bekezdése lényegében pontosítja, hogy amikor egy tagállam bírósága előtt folyamatban lévő ügyben olyan kérdés merül fel, amely előzetes döntéshozatal tárgyát képezheti, ez a bíróság, ha úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, kérheti a Bíróságot, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést.
- 47 A jelen ügyben 2020. február 1-jén, amikor az Egyesült Királyság kilépéséről szóló megállapodás hatályba lépett, ez az állam kilépett az Unióból, így harmadik állammá vált. Ebből következik, hogy az Egyesült Királyság bíróságai ezen időponttól kezdve nem tekinthetők tagállami bíróságnak.
- 48 E megállapodás 126. cikke azonban az említett megállapodás hatálybalépésének napja, azaz 2020. február 1. és 2020. december 31. között átmeneti időszakot ír elő. E megállapodás 127. cikke előírja, hogy ezen időszak alatt, amennyiben e megállapodás másként nem rendelkezik, az uniós jog alkalmazandó az Egyesült Királyságra és az Egyesült Királyságban, ugyanolyan joghatással bír, mint az Unióban és a tagállamokban, és annak rendelkezéseit az Unióban alkalmazandó módszerekkel és általános elvekkel megegyezően kell értelmezni és alkalmazni.
- 49 Az Egyesült Királyság kilépéséről szóló megállapodás 86. cikkének (2) bekezdése azt is előírja, hogy a Bíróság továbbra is hatáskörrel rendelkezik arra, hogy az átmeneti időszak vége előtt az Egyesült Királyság bíróságai által hozzá benyújtott kérelemre előzetes döntést hozzon. Ezenkívül e cikk (3) bekezdéséből következően úgy kell tekinteni, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a (2) bekezdés értelmében abban az időpontban nyújtották be, amikor az eljárást megindító iratot a Bíróság Hivatala nyilvántartásba vette.
- 50 A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet az Egyesült Királyság egyik bírósága 2020. december 30-án, vagyis az átmeneti időszak lejártá előtt nyújtotta be a Bírósághoz a CG által 2020. június 8-án az Észak-Írországi Közösségek minisztériumához benyújtott szociális segítségnyújtási ellátás iránti kérelem tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében.
- 51 Ebből egyrészt az következik, hogy az alapügyben szóban forgó helyzet az Egyesült Királyság kilépéséről szóló megállapodás 126. és 127. cikke alapján az uniós jog időbeli hatálya alá tartozik, másrészt pedig, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik arra, hogy e megállapodás 86. cikkének (2) bekezdése alapján előzetes döntéshozatal keretében határozzon a kérdést előterjesztő bíróság kérelméről, amennyiben e kérelem az EUMSZ 18. cikk első bekezdésének értelmezésére irányul.
- 52 Ezzel szemben a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről határozzon, mivel az az általános támogatásról szóló 2016. évi rendelet 9. cikke (3) bekezdése d) pontja i. alpontjának az Egyesült Királyságra az Európai Közösségekről szóló 1972. évi törvény alapján háruló kötelezettségekkel való

összeegyeztethetőségének értékelésére irányul, és az ilyen kérdés nem vonatkozik sem az uniós jog értelmezésére, sem pedig az EUMSZ 267. cikk első bekezdése értelmében az uniós intézmények által hozott jogi aktus érvényességére.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

A kérdések elfogadhatóságáról

- 53 Az Egyesült Királyság kormánya írásbeli észrevételeiben jelzi, hogy az alapügyben szóban forgó helyzetre kizárólag a nemzeti jog az irányadó, következésképpen az nem tartozik az uniós jog hatálya alá. Úgy véli, hogy az alapügyben szóban forgó ideiglenes tartózkodási jogot kizárólag a nemzeti jog alapján biztosították CG-nek, és az a körülmény, hogy e személy az uniós jog alapján egy kezdeti három hónapos időszakra beutazhatott az Egyesült Királyság területére, nem releváns az alapügyben szóban forgó helyzet értékelése szempontjából.
- 54 Emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a Bíróság és a nemzeti bíróságok között az EUMSZ 267. cikk által létrehozott együttműködés keretében kizárólag az ügyben eljáró és a meghozandó határozatért felelős nemzeti bíróság feladata annak eldöntése, hogy az ügy sajátos jellemzőire tekintettel az ítélet meghozatalához szükség van-e az előzetes döntéshozatalra, és hogy a Bíróságnak feltett kérdések relevánsak-e. Következésképpen, ha a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles határozatot hozni (2020. december 10-i J & S Service ítélet, C-620/19, EU:C:2020:1011, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 55 A Bíróság csak akkor tagadhatja meg a nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem elbírálását, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan nincs összefüggésben az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli és jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2020. november 24-i Openbaar Ministerie [Okirat-hamisítás] ítélet, C-510/19, EU:C:2020:953, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 56 A jelen ügyben a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy a horvát és holland kettős állampolgársággal rendelkező CG 2018-ban lépett be az Egyesült Királyság területére, és 2020. június 4. óta a nemzeti jog alapján e területen tartózkodik.
- 57 Mivel az uniós jog az Egyesült Királyság kilépéséről szóló megállapodás 127. cikke értelmében ebben az államban az átmeneti időszak végéig alkalmazandó, amennyiben ugyanezen megállapodás másként nem rendelkezik, emlékeztetni kell arra, hogy valamely tagállam állampolgára, mint uniós polgár, aki egy másik tagállamba ment, élt a szabad mozgáshoz való jogával, és így helyzete az uniós jog hatálya alá tartozik (lásd ebben az értelemben: 2020. november 19-i ZW ítélet, C-454/19, EU:C:2020:947, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 58 Ugyanígy a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy valamely tagállamnak az uniós polgár jogállásával rendelkező állampolgára, aki jogszerűen tartózkodik egy másik tagállam területén, ezen okból szintén az uniós jog hatálya alá tartozik. Következésképpen valamely tagállam állampolgára, aki uniós polgárként egy másik tagállamban tartózkodik, hivatkozhat az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésére, és a Szerződések alkalmazási körébe tartozik az

állampolgárságon alapuló megkülönböztetés tilalmának elvét tartalmazó EUMSZ 18. cikk értelmében (2020. december 17-i Generalstaatsanwaltschaft Berlin [Ukrajnába történő kiadatás] ítélet, C-398/19, EU:C:2020:1032, 29. és 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 59 Ebből következik, hogy CG helyzete az uniós jog hatálya alá tartozott az Egyesült Királyság kilépéséről szóló megállapodásban előírt átmeneti időszak végéig. E körülmények között meg kell állapítani, hogy az előterjesztett kérdések elfogadhatók, amennyiben az EUMSZ 18. cikk első bekezdésének értelmezésére vonatkoznak.

Az ügy érdeméről

Az első kérdésről

- 60 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy az EUMSZ 18. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy az olyan nemzeti rendelkezés, amely kizárja a szociális ellátásokra való jogosultságból azokat az uniós polgárokat, akik a nemzeti jog alapján ideiglenes tartózkodási joggal rendelkeznek, az e cikkben előírt, állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmának hatálya alá tartozik.
- 61 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. Mindezek fényében adott esetben a Bíróságnak át kell fogalmaznia az elé terjesztett kérdéseket (2020. december 17-i Generalstaatsanwaltschaft Hamburg ítélet, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 62 A jelen ügyben, ami először is a kérdést előterjesztő bíróság kérdéseire adandó válasz szempontjából releváns rendelkezéseket illeti, meg kell jegyezni, hogy az EUMSZ 20. cikk (1) bekezdése a valamely tagállam állampolgárságával rendelkező valamennyi személy számára uniós polgári jogállást biztosít, és hogy ezen jogállásnak az a rendeltetése, hogy biztosítsa a tagállamok állampolgárainak alapvető jogállását, lehetővé téve az azonos helyzetben lévő tagállami állampolgárok számára, hogy állampolgárságuktól függetlenül és az e tekintetben kifejezetten előírt kivételek sérelme nélkül ugyanolyan jogi bánásmódban részesüljenek azokon a területeken, amelyekre az EUM-Szerződés tárgyi hatálya kiterjed (2014. november 11-i Dano ítélet, C-333/13, EU:C:2014:2358, 57. és 58. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 63 Minden uniós polgár hivatkozhat tehát az EUMSZ 18. cikkben foglalt, az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés tilalmára minden olyan helyzetben, amely az uniós jog tárgyi hatálya alá tartozik. Ilyen helyzet többek között az EUMSZ 20. cikk (2) bekezdése a) pontja és az EUMSZ 21. cikk által biztosított, a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jog gyakorlása (2014. november 11-i Dano ítélet, C-333/13, EU:C:2014:2358, 59. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 64 Mivel CG uniós polgár, aki élt az Egyesült Királyságban való letelepedés érdekében történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogával, helyzete az uniós jog tárgyi hatálya alá tartozik, így főszabály szerint hivatkozhat az állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés EUMSZ 18. cikkben szereplő tilalmára.

- 65 Mindazonáltal az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően az EUMSZ 18. cikk első bekezdése csak az uniós jog által szabályozott azon esetekben alkalmazható önállóan, amelyekre az EUM-Szerződés nem tartalmaz hátrányos megkülönböztetést tiltó különös szabályokat (2020. október 6-i Jobcenter Krefeld ítélet, C-181/19, EU:C:2020:794, 78. pont). Ezenfelül az EUMSZ 20. cikk (2) bekezdésének második albekezdése kifejezetten kimondja, hogy az e cikk által az uniós polgárok számára biztosított jogok „a Szerződésekben és a végrehajtásukra elfogadott intézkedésekben megállapított feltételekkel és korlátozásokkal” gyakorolhatók, mivel az EUMSZ 21. cikk az uniós polgároknak a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogát szintén „a Szerződésekben és a végrehajtásukra hozott intézkedésekben megállapított korlátozások és feltételek” tiszteletben tartásához köti (lásd ebben az értelemben: 2014. november 11-i Dano ítélet, C-333/13, EU:C:2014:2358, 60. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 66 Ily módon, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét a 2004/38 irányelv 24. cikke pontosítja azon uniós polgárok vonatkozásában, akik a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogukat gyakorolják.
- 67 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2004/38 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének megfelelően ezen irányelv hatálya alá tartoznak és az általa biztosított jogok kedvezményezettjei azok az uniós polgárok, akik olyan tagállamba mennek, vagy olyan tagállamban tartózkodnak, amelynek nem állampolgárai, valamint az őket kísérő vagy hozzájuk csatlakozó, az említett irányelv 2. cikkének 2. pontjában meghatározott családtagjaik (2019. szeptember 10-i Chenchooliah ítélet, C-94/18, EU:C:2019:693, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Márpedig ez a helyzet áll fenn egy olyan személy esetében, mint a horvát és holland kettős állampolgársággal rendelkező CG, aki az Egyesült Királyság területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogát az Egyesült Királyság kilépéséről szóló megállapodás 126. cikkében előírt átmeneti időszak lejárta előtt gyakorolta. Ebből következik, hogy egy, a CG helyzetében lévő személy ezen irányelv hatálya alá tartozik, így a 2004/38 irányelv 24. cikke, nem pedig az EUMSZ 18. cikk első bekezdése alapján kell értékelni azt a kérdést, hogy ezt a személyt állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés éri-e.
- 68 Másodszor, az alapügyben szóban forgó szociális ellátások jellegét illetően meg kell jegyezni, hogy a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdése szerinti „szociális segítségnyújtási ellátások” fogalma az állami hatóságok által nemzeti, regionális vagy helyi szinten felállított ellátási rendszerek összességére vonatkozik, amelyekhez olyan egyén folyamodhat, aki nem rendelkezik a saját maga és családtagjai eltartásához elegendő forrásokkal, és e ténynél fogva tartózkodási ideje alatt terhet jelenthet a fogadó tagállam költségvetésére, ami az adott tagállam által nyújtható támogatások általános szintjére is hatással lehet (2014. november 11-i Dano ítélet, C-333/13, EU:C:2014:2358, 63. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 69 Így a megélhetési költségeket fedező ellátásokat, amelyek célja, hogy biztosítsák jogosultjaiknak az emberi méltóságnak megfelelő életvitel során a megélhetéshez szükséges minimális eszközöket, a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdése szerinti „szociális segítségnyújtási ellátásnak” kell minősíteni (lásd ebben az értelemben: 2020. október 6-i Jobcenter Krefeld ítélet, C-181/19, EU:C:2020:794, 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 70 A Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy a CG által kért ellátás, vagyis az általános támogatás, megélhetést biztosító pénzügyi ellátás, amely az adóból finanszírozott szociális védelmi rendszerbe tartozik, és amelynek nyújtása rászorultsági alapon történik. Több más szociális ellátás felváltására irányul, mint például a jövedelemalapú álláskeresési támogatás

(*income based jobseeker's allowance*), a jövedelemalapú foglalkoztatási és támogatási juttatás (*income-related employment and support allowance*), a jövedelemtámogatás (*income support*), a kereső tevékenységet folytató személyek adójóváírása (*working tax credit*), a gyermek után járó adójóváírás (*child tax credit*) és a lakhatási támogatás (*housing benefit*).

- 71 Ebből következik, hogy az általános támogatás – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálat függvényében – a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdése értelmében vett szociális segítségnyújtási ellátásnak minősítendő.
- 72 E körülmények között az első kérdést akként kell átfogalmazni, hogy azzal a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2004/38 irányelv 24. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes valamely fogadó tagállam olyan szabályozása, amely kizárja a szociális segítségnyújtási ellátásokra való jogosultságból a gazdaságilag inaktív és elegendő forrásokkal nem rendelkező olyan uniós polgárokat, akiknek e tagállam a nemzeti jog alapján ideiglenes tartózkodási jogot biztosított, holott ezeket az ellátásokat az érintett tagállam azonos helyzetben lévő állampolgárainak biztosítja.
- 73 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapeljárás felperese több mint három hónapja tartózkodik az Egyesült Királyságban, nem keres munkát, és ezen állam területére azért utazott be, hogy korábbi élettársát, kiskorú gyermekei apját kísérje, akitől családon belüli erőszak miatt különvált. Az ilyen helyzet nem tartozik azon esetek egyike alá sem, amelyekben a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdése lehetővé teszi az egyenlő bánásmódtól való eltérést, különösen az általános támogatáshoz hasonló szociális segítségnyújtási ellátáshoz való hozzáférést illetően.
- 74 A 2004/38 irányelv 24. cikkének (1) bekezdése értelmében ezen irányelv alapján a fogadó tagállam területén tartózkodó valamennyi uniós polgárt a Szerződés alkalmazási körébe tartozó területeken egyenlő bánásmód illet meg e tagállam állampolgáraival.
- 75 A Bíróság kimondta, hogy a szociális segítségnyújtási ellátásokhoz való hozzáférést illetően valamely uniós polgár e rendelkezés alapján csak akkor igényelhet a fogadó tagállam állampolgárainak járóval egyenlő bánásmódot, ha a fogadó tagállam területén tartózkodása megfelel a 2004/38 irányelv feltételeinek (lásd ebben az értelemben: 2014. november 11-i Dano-ítélet, C-333/13, EU:C:2014:2358, 68. és 69. pont).
- 76 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a fogadó tagállam területén három hónapot meghaladó, de öt évet meg nem haladó tartózkodást illetően a tartózkodási jog gyakorlása a 2004/38 irányelv 7. cikkének (1) bekezdésében foglalt feltételekhez kötött, amely rendelkezés többek között a gazdaságilag inaktív polgárt érintően a b) pontban előírja azt a kötelezettséget, hogy elegendő forrásokkal rendelkezzen önmaga és családtagjai számára. Ezen irányelv (10) preambulumbekkezdéséből ugyanis kitűnik, hogy e feltételek célja többek között annak elkerülése, hogy ezek a személyek indokolatlan terhet jelentsenek a fogadó tagállam szociális segítségnyújtási rendszerére (lásd ebben az értelemben: 2014. november 11-i Dano-ítélet, C-333/13, EU:C:2014:2358, 71. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 77 Márpedig annak elfogadása, hogy a 2004/38 irányelv értelmében tartózkodási joggal nem rendelkező uniós polgárok az állampolgárokat érintő feltételek mellett igényelhetnek szociális segítségnyújtási ellátásokra való jogosultságot, szembemenne e célkitűzéssel, és azzal a kockázattal járna, hogy lehetővé tenné a gazdaságilag inaktív uniós

polgárok számára, hogy létfenntartásukhoz igénybe vegyék a fogadó tagállam szociális védelmi rendszerét (lásd ebben az értelemben: 2014. november 11-i Dano-ítélet, C-333/13, EU:C:2014:2358, 74., 76. és 77. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 78 Ebből következik, hogy a tagállamoknak lehetőséggel kell rendelkezniük arra, hogy a 2004/38 irányelv 7. cikke alapján megtagadják a szociális segítségnyújtási ellátások nyújtását a gazdaságilag inaktív olyan uniós polgárok esetében, akik szabad mozgáshoz való jogukat gyakorolják, és akik nem rendelkeznek elegendő forrásokkal ahhoz, hogy az ezen irányelvben meghatározott tartózkodási jog illesse meg őket (lásd ebben az értelemben: 2014. november 11-i Dano-ítélet, C-333/13, EU:C:2014:2358, 78. pont).
- 79 Következésképpen konkrétan és az igényelt szociális segítségnyújtási ellátások figyelmen kívül hagyásával kell megvizsgálni minden egyes érintett személy gazdasági helyzetét annak értékelése céljából, hogy esetében teljesül-e az elegendő forrásokkal való rendelkezésre vonatkozó, a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontjában előírt feltétel, és hogy ennél fogva a fogadó tagállamban hivatkozhat-e a hátrányos megkülönböztetés tilalmának az ezen irányelv 24. cikkének (1) bekezdésében előírt elvére annak érdekében, hogy az említett tagállam állampolgáraival egyenlő bánásmódban részesüljön (lásd ebben az értelemben: 2014. november 11-i Dano-ítélet, C-333/13, EU:C:2014:2358, 80. és 81. pont).
- 80 Az alapügyben a kérdést előterjesztő bíróságnak a Bíróság tájékoztatáskérésére adott válaszából kitűnik, hogy CG nem rendelkezik elegendő forrásokkal. Következésképpen az ilyen személy indokolatlan terhet jelenthet az Egyesült Királyság szociális segítségnyújtási rendszerére, ennél fogva pedig nem hivatkozhat a hátrányos megkülönböztetés tilalmának a 2004/38 irányelv 24. cikkének (1) bekezdésében előírt elvére.
- 81 Ezt az értékelést nem gyengítheti az a tény, hogy CG a nemzeti jog alapján ideiglenes tartózkodási joggal rendelkezik, amelyet a forrásokra vonatkozó feltétel nélkül biztosítottak számára. Ha ugyanis egy gazdaságilag inaktív és elegendő forrásokkal nem rendelkező, a fogadó tagállamban nem a 2004/38 irányelvben előírt feltételeknek megfelelően tartózkodó uniós polgár hivatkozhatna a hátrányos megkülönböztetés tilalmának az ezen irányelv 24. cikkének (1) bekezdésében foglalt elvére, akkor szélesebb körű védelemben részesülne annál, mint amelyben az említett irányelv azon rendelkezései alapján részesülne, amelyek alapján az említett polgártól megtagadták volna a tartózkodási jogot.
- 82 Ezenkívül kétségtől megjegyzendő, hogy az alapjogvitában szereplőhöz hasonló nemzeti rendelkezések, amelyek akkor is biztosítanak tartózkodási jogot valamely uniós polgár számára, ha nem teljesül a 2004/38 irányelvben e tekintetben előírt valamennyi feltétel, az ezen irányelv 37. cikkében foglalt azon eset körébe tartoznak, amely szerint az irányelvvel nem ellentétes az, hogy a tagállamok joga az említett irányelv rendelkezései által létrehozottnál kedvezőbb rendszert vezessen be.
- 83 Az ilyen tartózkodási jogot azonban semmiképpen nem lehet úgy tekinteni, mint amelyet a 2004/38 irányelv 24. cikkének (1) bekezdése értelmében az irányelv „alapján” biztosítottak. A Bíróság ugyanis kimondta, hogy az, hogy az irányelv rendelkezései nem érinthetik a 2004/38 irányelv rendelkezéseinél kedvezőbb, az uniós polgárok tartózkodási jogára vonatkozó nemzeti rendelkezéseket, semmiképpen sem jelenti, hogy e rendelkezések részét képeznék az ezen irányelv által létrehozott rendszernek, és ebből különösen azt a következtetést vonta le, hogy az említett irányelv rendelkezései által létrehozottnál kedvezőbb rendszert bevezető tagállamnak

kell meghatároznia, hogy milyen joghatásokkal jár a kizárólag a nemzeti jog alapján biztosított tartózkodási jog (2011. december 21-i Ziolkowski és Szeja ítélet, C-424/10 és C-425/10, EU:C:2011:866, 49. és 50. pont).

- 84 Mindemellett, amint azt a jelen ítélet 57. pontja kiemeli, az olyan uniós polgár, aki mint CG egy másik tagállamba ment, gyakorolta az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésében biztosított, a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való alapvető jogát, így helyzete az uniós jog hatálya alá tartozik, még akkor is, ha tartózkodási jogát a nemzeti jog biztosítja.
- 85 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a Charta alkalmazási körét az 51. cikkének (1) bekezdése határozza meg, amelynek értelmében a Charta rendelkezéseinek a tagállamok csak annyiban címzettjei, amennyiben az Unió jogát hajtják végre (2017. június 13-i Florescu és társai ítélet, C-258/14, EU:C:2017:448, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A Charta az 51. cikkének (2) bekezdése értelmében az uniós jog alkalmazási körét nem terjeszti ki az Európai Unió hatáskörein túl, továbbá nem hoz létre új hatásköröket vagy feladatokat az Unió számára, és nem módosítja a Szerződésekben meghatározott hatásköröket és feladatokat (2019. november 19-i TSN és AKT ítélet, C-609/17 és C-610/17, EU:C:2019:981, 42. pont).
- 86 Egyébiránt az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós jogrendben biztosított alapvető jogokat az uniós jog által szabályozott valamennyi tényállásra alkalmazni kell (2019. november 19-i TSN és AKT ítélet, C-609/17 és C-610/17, EU:C:2019:981, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 87 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az Egyesült Királyság hatóságai annak ellenére tartózkodási jogot biztosítottak CG számára, hogy nem rendelkezett elegendő forrásokkal. Amint azt a jelen ítélet 82. pontja megjegyzi, e hatóságok a tartózkodási jog tekintetében a 2004/38 irányelv rendelkezései által bevezetettnél kedvezőbb rendszert alkalmaztak, így ez az eljárás nem tekinthető ezen irányelv végrehajtásának. Ezáltal az említett hatóságok tehát úgy ismerték el valamely tagállam állampolgárának a területén való szabad tartózkodáshoz való, az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésében az uniós polgárok számára biztosított jogát, hogy alkalmazták volna e jognak a 2004/38 irányelvben előírt feltételeit és korlátozásait.
- 88 Ebből következik, hogy amikor a fogadó tagállam hatóságai az alapügyben szóban forgóhoz hasonló körülmények között biztosítják ezt a jogot, az EUM-Szerződés uniós polgárságra vonatkozó rendelkezéseit hajtják végre, amely jogállás – amint azt a jelen ítélet 62. pontja kiemeli – rendeltetése szerint a tagállamok állampolgárainak alapvető jogállása, ennél fogva pedig kötelesek tiszteletben tartani a Charta rendelkezéseit.
- 89 Konkrétan a fogadó tagállamnak kell biztosítani azt, hogy a tagállamok területén a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogát gyakorló uniós polgár, aki a nemzeti jog alapján tartózkodási joggal rendelkezik, és aki kiszolgáltatott helyzetben van, a Charta 1. cikkének megfelelően méltó körülmények között élhessen.
- 90 Egyébiránt a Charta 7. cikke elismeri a magán- és a családi élet tiszteletben tartásához való jogot. E cikket a gyermek mindenek felett álló, a Charta 24. cikkének (2) bekezdésében elismert érdekének a gyermekkel kapcsolatos valamennyi cselekmény során történő figyelembevételére vonatkozó kötelezettséggel összefüggésben kell értelmezni (lásd ebben az értelemben: 2019. március 26-i SM [Az algériai *kafala* hatálya alá helyezett gyermek] ítélet, C-129/18, EU:C:2019:248, 67. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 91 A fogadó tagállam köteles lehetővé tenni a különösen kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekek számára, hogy az eltartó szülővel vagy szülőkkel együtt méltó körülmények között élhessenek.
- 92 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy CG két kiskorú gyermek édesanyja, nem rendelkezik semmilyen forrással a saját maga és gyermekei eltartására, és – bántalmazó partnerétől menekülve – egyedülálló szülő. Ilyen helyzetben az illetékes nemzeti hatóságok csak annak vizsgálatát követően utasíthatják el az általános támogatáshoz hasonló szociális segítségnyújtási ellátások iránti kérelmet, hogy ennek elutasítása nem teszi-e ki az érintett polgárt és az általa eltartott gyermekeket a Charta 1., 7. és 24. cikkében biztosított alapvető jogaik sérelme konkrét és tényleges veszélyének. E vizsgálat keretében e hatóságok figyelembe vehetik a nemzeti jog által előírt segítségnyújtási eszközök összességét, amelyekben az érintett polgár és gyermekei ténylegesen és adott pillanatban részesülhetnek. Az alapeljárásban a kérdést előterjesztő bíróság feladata különösen annak vizsgálata, hogy CG és gyermekei ténylegesen és adott pillanatban részesülhetnek-e az általános támogatáson kívüli olyan támogatásokban, amelyekre az Egyesült Királyság kormányának és az Észak-Írországi Közösségek minisztériumának képviselői a Bírósághoz benyújtott észrevételeikben hivatkoztak.
- 93 Mindezen megfontolásokra tekintettel az első kérdésre a következőképpen kell válaszolni:
- A 2004/38 irányelv 24. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes a fogadó tagállam olyan szabályozása, amely kizárja a szociális segítségnyújtási ellátásokra való jogosultságból a gazdaságilag inaktív és elegendő forrásokkal nem rendelkező olyan uniós polgárokat, akiknek e tagállam a nemzeti jog alapján ideiglenes tartózkodási jogot biztosított, holott ezeket az ellátásokat az érintett tagállam azonos helyzetben lévő állampolgárainak biztosítja.
 - Mindazonáltal, amennyiben valamely uniós polgár a nemzeti jog alapján jogszerűen tartózkodik az állampolgársága szerinti tagállamtól eltérő tagállam területén, a szociális segítségnyújtási ellátások nyújtására hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságoknak meg kell vizsgálniuk, hogy az ilyen ellátások nyújtásának e szabályozáson alapuló megtagadása nem teszi-e ki az említett polgárt, valamint az általa eltartott gyermekeket a Charta 1., 7. és 24. cikkében biztosított alapvető jogaik sérelme konkrét és tényleges veszélyének. Amennyiben e polgár nem rendelkezik semmilyen forrással a saját maga, illetve gyermekei eltartására, és egyedülálló szülő, e hatóságoknak meg kell győződniük arról, hogy a szociális segítségnyújtási ellátás megtagadása esetén ez a polgár mindazonáltal méltó körülmények között élhet együtt a gyermekeivel. E vizsgálat keretében e hatóságok figyelembe vehetik a nemzeti jog által előírt segítségnyújtási eszközök összességét, amelyekben az érintett polgár és gyermekei ténylegesen részesülhetnek.

A második kérdésről

- 94 Az első kérdésre adott válaszra tekintettel a második kérdésre nem szükséges válaszolni.

A költségekről

- 95 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 24. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes a fogadó tagállam olyan szabályozása, amely kizárja a szociális segítségnyújtási ellátásokra való jogosultságból a gazdaságilag inaktív és elegendő forrásokkal nem rendelkező olyan uniós polgárokat, akiknek e tagállam a nemzeti jog alapján ideiglenes tartózkodási jogot biztosított, holott ezeket az ellátásokat az érintett tagállam azonos helyzetben lévő állampolgárainak biztosítja.

Mindazonáltal, amennyiben valamely uniós polgár a nemzeti jog alapján jogszerűen tartózkodik az állampolgársága szerinti tagállamtól eltérő tagállam területén, a szociális segítségnyújtási ellátások nyújtására hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságoknak meg kell vizsgálniuk, hogy az ilyen ellátások nyújtásának e szabályozáson alapuló megtagadása nem teszi-e ki az említett polgárt, valamint az általa eltartott gyermekeket a Charta 1., 7. és 24. cikkében biztosított alapvető jogaik sérelme konkrét és tényleges veszélyének. Amennyiben e polgár nem rendelkezik semmilyen forrással a saját maga, illetve gyermekei eltartására, és egyedülálló szülő, e hatóságoknak meg kell győződniük arról, hogy a szociális segítségnyújtási ellátás megtagadása esetén ez a polgár mindazonáltal méltó körülmények között élhet együtt a gyermekeivel. E vizsgálat keretében e hatóságok figyelembe vehetik a nemzeti jog által előírt segítségnyújtási eszközök összességét, amelyekben az érintett polgár és gyermekei ténylegesen részesülhetnek.

Aláírások